

DOI: 10.15276/ETR.03.2024.11
 DOI: 10.5281/zenodo.13932129
 UDC: 330.131.7:005.915
 JEL: G32, D81, G30

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТА ТИПОЛОГІЗАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

COMPARATIVE CHARACTERISTICS OF SCIENTIFIC APPROACHES TO DETERMINING AND TYPOLOGISING FINANCIAL RISKS

Yevhen O. Pashaly
 Odesa Polytechnic National University, Odesa, Ukraine
 ORCID: 0009-0004-7788-1181
 Email: gnixman95@stud.op.edu.ua

Received 25.04.2024

Фінансові ризики є невід'ємною частиною функціонування будь-якої економічної системи та суб'єктів господарювання. У сучасних умовах глобалізації, швидких технологічних змін та постійної динаміки фінансових ринків, питання ідентифікації, оцінки та управління фінансовими ризиками набувають особливої актуальності. Важливим аспектом цього процесу є розуміння та використання різних наукових підходів до визначення та типологізації фінансових ризиків. Широкий спектр методів та підходів до визначення фінансових ризиків, які відрізняються між собою теоретичними основами, методологією та практичними застосуваннями. Кожен підхід має свої переваги та обмеження, які слід враховувати при виборі стратегії управління ризиками. Важливою задачею є порівняльний аналіз цих підходів, що дозволяє визначити найбільш ефективні інструменти та методи для конкретних умов і цілей.

Типологізація фінансових ризиків, у свою чергу, є ключовим етапом в процесі їх управління, оскільки вона дозволяє систематизувати різні види ризиків, оцінити їх взаємозв'язки та вплив на фінансову стійкість суб'єктів господарювання. Наукові підходи до типологізації фінансових ризиків базуються на різних критеріях, таких як джерела ризику, їх імовірність та потенційні наслідки, галузева специфіка та інші фактори.

Метою статті є проведення порівняльного аналізу наукових підходів до визначення та типологізації фінансових ризиків. Для досягнення мети необхідно виконати такі завдання:

- дослідити підходи до визначення поняття «фінансовий ризик»;
- надати авторське визначення поняття «фінансовий ризик»;
- розглянути типологізацію фінансових ризиків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Теоретичний зміст поняття «фінансовий ризик» розглядають багато вітчизняних науковців, зокрема Є. Березюк, І. Бланк, Г. Великоіваненко,

Пашали Є.О. Порівняльна характеристика наукових підходів до визначення та типологізації фінансових ризиків. Оглядова стаття.

Стаття присвячена проведенню порівняльної характеристики наукових підходів до визначення та типологізації фінансових ризиків. Розглянуто підходи до формулювання поняття «фінансовий ризик» та визначено ключові їх ознаки. Надано його авторське визначення та висвітлено основні їх характеристики. Досліджено підходи до типологізації фінансових ризиків підприємства. Визначено, що їх класифікація залежить від багатьох ознак, в залежності від сфери діяльності, джерел їх виникнення тощо, відповідно до яких забезпечується вибір найбільш оптимальних шляхів їх усунення та прийняття управлінських рішень задля мінімізації негативних впливів на ефективність діяльності підприємства та забезпечення високого рівня його безпеки.

Ключові слова: ризик, фінансовий ризик, підприємство, безпека, управління ризиками, ефективність, фінансова діяльність

Pashaly Ye.O. Comparative Characteristics of Scientific Approaches to Determining and Typologising Financial Risks. Review article.

The article is devoted to a comparative characterisation of scientific approaches to the definition and typology of financial risks. The article considers approaches to formulation of the concept of "financial risk" and identifies their key features. Its author's definition is provided and their main characteristics are highlighted. Approaches to typology of financial risks of enterprise are researched. It has been determined that their classification depends on many features, depending on the field of activity, sources of their occurrence, etc., which ensure the selection of the most optimal ways to eliminate them and make management decisions to minimise the negative impact on the efficiency of the enterprise and ensure a high level of its security.

Keywords: risk, financial risk, enterprise, security, risk management, efficiency, financial performance

В. Вітлінський, В. Євтушенко, А. Соболев та інші. В той же час варто окремо відзначити наукові праці авторів, в яких висвітлено підходи до їх типологізації, а саме таких вчених як М. Диба, О. Жихор, Л. Коваленко, О. Ковальова та інших.

Виклад основного матеріалу дослідження

У процесі будь якої діяльності, чи то громадянина, чи суб'єкта підприємства, чи держави, можуть виникати різноманітні непередбачувані, загрозливі ситуації, які по-різному відображаються на їх функціонуванні. Саме тому важливим є відображення теоретичного змісту ризиків, основних аспектів їх формування та впливу, а також визначення їх типологізації.

В. Вітлінський вважає, що ризик є економічною категорією, що відображає особливості сприйняття зацікавленими суб'єктами економічних відносин об'єктивно наявних невизначеності і конфліктності, іманентних процесам ціле покладання,

управління, прийняття рішень, оцінювання, що обмежені можливими і невикористаними можливостями [1].

Звісно, визначення поняття «ризик» є доволі загальним та потребує певної конкретизації відповідно до джерела його формування та впливу. Фінансовий ризик у сучасному розумінні даного терміну представляє собою ймовірність того, що особисті фінансові операції або рішення призведуть до небажаних результатів, як на рівні окремого громадянина, так і на рівні суб'єкта підприємства або держави. Це можуть бути ситуації, коли відбуваються певні втрати, зменшення доходу або непередбачені витрати.

У науковій літературі висвітлено доволі багато підходів до визначення поняття «фінансовий ризик», проте єдиної думки досі немає, адже кожний науковець вбачає у ньому ту ключову ознаку, яка, за його думкою, є ключовою. Розглянемо вже існуючі підходи (таблиця 1).

Таблиця 1. Підходи до визначення поняття «фінансовий ризик»

Автор	Визначення «Фінансовий ризик – це ...»	Ключова ознака
М.С. Клапків [2]	частина комерційних угод, пов'язана з імовірністю ризиків, фінансових утрат унаслідок операцій у фінансово-кредитній і біржовій сферах.	частина комерційних угод
І.А. Бланк [3]	результат вибору його власниками альтернативного фінансового рішення, спрямованого на отримання бажаного результату фінансової діяльності за ймовірності понесення фінансових втрат за умов невизначеності умов.	результат вибору
Г.В. Євтушенко, С.В. Березюк [4]	ймовірність виникнення непередбачених фінансових втрат у ситуації невизначеності умов фінансової діяльності.	фінансові втрати
А.С. Соболев [5]	вид ризику, який виникає у фінансовій діяльності суб'єктів, коли результат або заходи його досягнення відрізняються від установлених цілей та норм, а отримані відхилення мають вартісний характер.	вид ризику
В.І. Внукова, В.І. Успенко, Л.В. Временко та ін. [6]	ризик, викликаний невизначеністю природних, людських та економічних факторів, які за несприятливих умов можуть призвести до збитків у фінансово-господарській діяльності.	невизначеність факторів
О.Д. Вовчак [7]	ризик, який впливає з фінансових угод або фінансової діяльності, коли товарами виступають: валюта, цінні папери, грошові кошти.	частина фінансової діяльності
В.Г. Бабенко [8]	економічна категорія, що відображає існуючу невизначеність і конфліктність, які виникають у процесах створення, розподілу, перерозподілу та споживання доданої вартості та частини національного багатства між суб'єктами економічної діяльності.	невизначеність і конфліктність

Джерело: складено авторами за матеріалами [2-8]

Таким чином, термін «фінансовий ризик» є однією зі значимих економічних категорій, висвітленню якого присвячено досить багато праць вітчизняних науковців. Основою визначення даного поняття є ключові ознаки, які ними виділяються, зокрема такі: частина комерційних угод, результат вибору, фінансові втрати, вид ризику, невизначеність факторів, частина фінансової діяльності, невизначеність і конфліктність. Відповідно до проведеного аналізу, сформулюємо авторське визначення даного поняття.

Фінансовий ризик – вид ризику, який є невід'ємною частиною фінансової діяльності та комерційних угод, і виникає внаслідок невизначеності факторів та конфліктності умов та характеризується можливістю виникнення фінан-

сових втрат як результату вибору у процесі прийняття управлінських рішень. Також варто додати, що невизначеність факторів може включати коливання ринкових цін, зміни в економічній політиці, інфляційні процеси та інші зовнішні впливи, які ускладнюють прогнозування майбутніх фінансових результатів і створюють потенційні загрози для фінансової стабільності суб'єктів господарювання.

Фінансові ризики підприємства мають такі основні характеристики [9-10]:

- економічна природа;
- суб'єктивність прояву;
- суб'єктивність оцінки;
- можливість настання несприятливих наслідків;

- ймовірність реалізації;
- зв'язок із іншими фінансовими потоками;
- неможливість визначити фінансовий результат під час прийняття управлінського рішення;
- залежність від суб'єктивних та об'єктивних факторів;
- залежність від часу проведення фінансової операції.

Для отримання всебічної характеристики фінансових ризиків важливим є їх науково обґрунтована та розгалужена класифікація. Вона є необхідною для більш ефективної діяльності суб'єктів господарювання. Саме тому важливим є розрізнити певні види фінансових ризиків, які можуть виникати при проведенні його діяльності задля вибору найбільш оптимальних шляхів їх усунення. Для того, щоб визначити рівень впливу фінансових ризиків на сприяливу та ефективну діяльність суб'єктів господарювання варто розглянути їх класифікацію більш детально.

Аудиторською групою Coopers & Lybrand розроблено систему класифікації ризиків на основі Generally Accepted Risk Principles (GAPP), що активно використовується у практиці формування системи ризик-менеджменту. Відповідно даної класифікації розрізняють такі шість груп ризиків: операційні ризики, ринкові, ризики концентрації, кредитні, ризики бізнес-події та ризики ліквідності.

В науковій літературі виділяють багато підходів до визначення типологізації фінансових ризиків.

Фінансові ризики класифікують за ознакою тривалості ризику або з обмеженістю чи необмеженістю проміжку часу, протягом якого може статися ризикова подія [11]. Відповідно виділяють короточасні та постійні фінансові ризики: для перших визначається обмежений проміжок часу, протягом якого ризикова подія може відбутися; для других – тривалість часу є необмеженою.

А. Загородній та Г. Вознюк визначають типи ризиків відповідно до міри невизначеності зовнішніх та внутрішніх умов реалізації фінансової діяльності суб'єкта господарювання, зокрема такі: ризик неплатоспроможності, процентний, ризик зниження фінансової стійкості, інфляційний, депозитний, інвестиційний, податковий тощо [12].

Фінансовий ризик виникає під час фінансової діяльності чи виконавця фінансових угод, до яких належать валютні, інфляційні, дефляційні, ліквідності, інвестиційні [11]. До останніх відносять кредитний та портфельний ризики, ризик прямих фінансових втрат, процентний ризик, ризик невикористаних можливостей.

Відповідно до джерел виникнення, фінансові ризики поділяють на систематичні (ринкові ризики) та несистематичні (специфічні ризики). Систематичний ризик визначає ймовірність виникнення фінансових втрат, які, в першу чергу, пов'язані з несприятливими змінами в обстановці різних видів фінансового ринку [11]. Варто відзначити, що під даний тип ризику суб'єкт господарювання має підлаштовуватись, адже керувати ним він не в змозі. В той же час

несистематичний тип ризику пов'язаний з ймовірністю фінансових втрат, що виникають через нерезультативну діяльність конкретного суб'єкта підприємництва або через індивідуальні особливості певного активу.

Звісно, для кожного суб'єкта господарювання важливим є систематичне управління фінансовими ризиками. Воно має включати передбачення можливостей виникнення потенційно ризикової події. Це дозволяє заздалегідь запроваджувати заходи, які спрямовані на зниження наслідків ризику у випадку неможливого його усунення.

Основним з найбільш розповсюджених підходів до класифікації фінансових ризиків є їх поділ відповідно до джерел формування: зовнішні та внутрішні. На зовнішні фінансові ризики мають вплив загальні економічні умови в країні, зокрема рівень інфляції, податкові ставки та процентні ставки. Серед них варто відзначити такі: дефляційні та інфляційні, депозитні та податкові, валютні тощо.

В свою чергу внутрішніми фінансовими ризиками є ризики, що виникають під час проведення господарської діяльності підприємствами та мають вплив на його основні фінансові показники, зокрема ефективності та результативності. Такими видами ризиків є ризики, які мають зв'язок з портфелем, кредитами, дивідендами, процентними ставками, а також прибутковістю, ліквідністю, стійкістю, структурою та невикористаними можливостями.

Через те, що підприємство майже не має можливостей впливати на зовнішні ризики, основну увагу варто приділяти внутрішнім механізмам, які здатні нейтралізувати ризики, зокрема таким [5, 13]:

- диверсифікація, яка представляє собою процес розподілу інвестованих коштів серед різних об'єктів вкладення капіталу, які не є взаємопов'язаними між собою, та здійснюється з метою мінімізації рівня ризику та втрат доходів;
- лімітування являє собою встановлення певного ліміту, а саме граничних сум витрат, продажу, кредиту тощо, та застосовується для зменшення рівня фінансового ризику в кредитній та інвестиційній діяльності підприємства;
- самострахування представляє собою децентралізовану форму створення страхових фондів, натуральних та грошових, безпосередньо на підприємствах, в першу чергу на тих, діяльність яких піддається ризику, основним завданням якого є оперативне подолання тимчасових складностей у фінансово-комерційній діяльності;
- хеджування є механізмом, що забезпечує можливість зниження ризику за допомогою укладання відповідних угод, та застосовується переважно як засіб страхування вартості прибутку, товарів та валютних ризиків підприємства.

Розглянемо більш детально узагальнену типологізацію фінансових ризиків (рисунок 1).

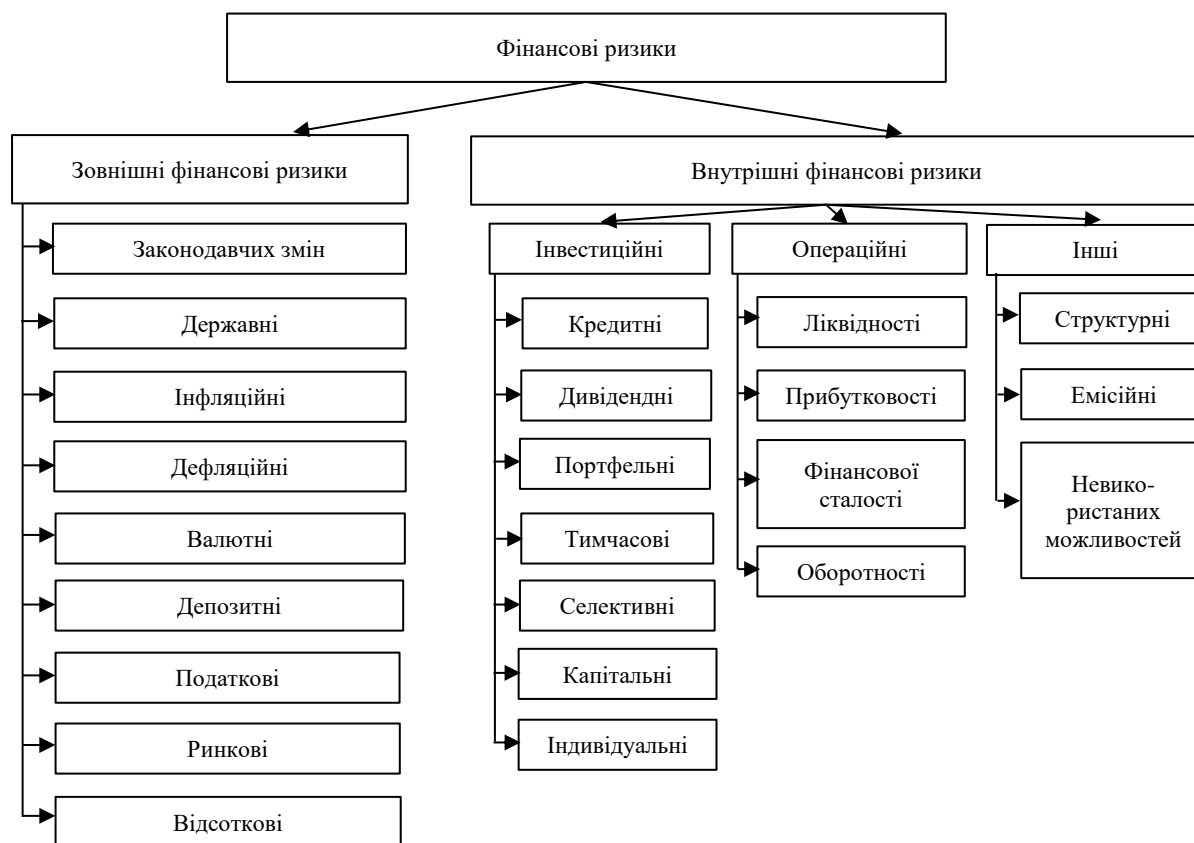

Рисунок 1. Типологізація фінансових ризиків
 Джерело: складено авторами за матеріалами [14]

Відповідно до рисунку 1, виділяють досить розгалужену типологізацію фінансових ризиків. Саме тому важливим є їх детальна ідентифікація, що сприятиме як уникненню, так і мінімізації їх негативному впливу на всі бізнес-процеси підприємницької діяльності. Дві основні групи – зовнішні та внутрішні фінансові ризики – в свою чергу поділяють на різні типи відповідно до сфери їх впливу. Зовнішні ризики включають ризики законодавчих змін, державні, інфляційні, дефляційні, валютні, депозитні, податкові, ринкові та відсоткові.

Основними зовнішніми причинами формування фінансових ризиків є [15]:

- нестабільна економіка країни;
- підвищення інфляції;
- відсутність або неефективне регулювання банківської ставки з боку держави;
- розвиток конкуренції;
- поява демпінгу на світовому ринку;
- політична ситуація тощо.

Ризик законодавчих змін проявляється у ймовірності виникнення негативних наслідків для підприємств, інвесторів або економіки в цілому через зміни у законодавстві або нормативно-правовій базі. Їх зміни можуть вплинути на діяльність підприємств по-різному: наприклад, зміни трудового законодавства, зокрема при підвищенні мінімальної заробітної плати, змін в умовах праці та соціальних гарантіях, можуть

збільшити витрати на персонал; зміни законодавства про захист прав споживачів, зокрема оновлення вимог щодо якості продукції, реклами або захисту прав споживачів, можуть потребувати від підприємств додаткових витрат на адаптацію до нових стандартів.

Державний фінансовий ризик пов'язаний з можливістю виникнення негативних фінансових наслідків для держави внаслідок різних політичних, економічних, соціальних та інших факторів. Даний тип ризиків може впливати на спроможність держави виконувати свої фінансові зобов'язання, забезпечувати стабільність економічної політики тощо.

Інфляційний ризик являє собою ймовірність настання фінансових збитків через знецінення грошових доходів при виконанні фінансових операцій в умовах високого рівня інфляції. Негативними наслідками для підприємства від інфляційних ризиків є збільшення рівня витрат, зниження інвестиційної привабливості, зменшення доходів тощо.

Дефляційний ризик є ризиком, що пов'язаний з дефляцією, а саме зі зниженням загального рівня цін на товари та послуги в економіці. В цілому дефляція може призвести до кількох негативних наслідків для підприємств та економіки, зокрема зменшення доходів, відкладення споживання, зниження інвестицій тощо.

Валютний ризик представляє собою ймовірність виникнення фінансових збитків при зміні

курсу однієї іноземної валюти по відношенню до іншої. Валютні ризики впливають на діяльність підприємства по різному, зокрема через коливання обмінних курсів, що проявляються зниженням прибутковості, підвищенням витрат на імпорт тощо.

Депозитний ризик являє собою ймовірність настання фінансових збитків при неперенесенні банківськими установами депозитних вкладів та/або відсотків по депозитних вкладах. Даний тип ризику проявляється у знеціненні депозитів, банкрутстві банків та низьких процентних ставках, що мають негативний вплив.

Податковий ризик представляє собою ймовірність формування фінансових збитків при внесенні змін у податкове законодавство, зокрема при зміні розміру рівня податку, об'єктів оподаткування, термінів сплати податків, відміни наданих податкових пільг тощо. Податкові ризики негативно впливають на діяльність підприємств через збільшення податкового навантаження, неправильного ведення податкової звітності та ускладненості довгострокового планування фінансів підприємства.

Ринковий ризик являє собою ризик зниження ринкової вартості активів як наслідок впливу різних факторів. Даний тип ризику має негативний вплив через коливання цін на товари та послуги, зростання рівня конкуренції, що може знизити прибутковість та ринкову частку підприємства, а також непередбачувані зміни в споживчому попиті можуть вплинути на обсяги продажів і його доходи.

Відсотковий ризик представляє собою ймовірність настання фінансових збитків як наслідок від коливання відсоткових ставок на фінансовому ринку. Відсоткові ризики проявляються у змінах процентних ставок, що впливає на вартість залучення капіталу, фінансових зобов'язаннях, що збільшує витрати тощо.

Внутрішніми причинами формування фінансових ризиків є такі:

- збільшення витрат на підприємстві;
- нераціональна цінова та фінансова політика підприємства;
- неефективна система розподілу фінансових результатів діяльності.

Внутрішні фінансові ризики розділяють на три основні групи: інвестиційні, операційні та інші. До інвестиційних відносять такі: кредитні, дивідендні, портфельні, тимчасові, селективні, капітальні та індивідуальні.

Кредитні ризики проявляються у ймовірності фінансових збитків через відсутність платежу або несвоєчасний розрахунок за відвантаженою готовою продукцією. Даний тип ризику супроводжує діяльність підприємств при наданні покупцям комерційного (товарного) кредиту.

Дивідендні ризики являють собою ризики, що пов'язані з можливістю зменшення або припинення виплат дивідендів акціонерам підприємства. Причинами даних ризиків є зниження їх прибутковості, зміни в його фінансовій політиці

або несприятливі економічні умови. При цьому наслідками їх виникнення є зниження доходів інвесторів та зменшення привабливості акцій підприємства.

Портфельні ризики є ризики, які пов'язані з інвестиційним портфелем, що складається з різних фінансових інструментів, таких як акції, облигації, валюти тощо. Негативний вплив від портфельних ризиків проявляється у надмірній залежності від окремих активів, зниженні ефективності диверсифікації тощо.

Тимчасові ризики являють собою ризики, які пов'язані з обмеженням у часі для здійснення певних фінансових операцій або інвестицій. Негативний вплив даного типу ризиків проявляється у додаткових втратах через зміну ринкових умов та нездатності швидко продавати активи за справедливою ціною в необхідний час.

Селективними ризиками є такі ризики, що пов'язані з вибором конкретних інвестицій або активів. Даний тип ризику полягає у неправильній оцінці потенціалу інвестицій, що може призвести до збитків, та неотриманні інвесторами очікуваних доходів через неправильно обрану стратегію.

Капітальні ризики представляють собою ризики, які пов'язані з ймовірністю втрати вкладеного капіталу, що включають ризики, які призводять до зменшення капіталу, та ризик банкрутства. Останній проявляється у тому, що суб'єкти господарювання або фінансові інститути можуть збанкрутувати, що призведе до повної втрати інвестицій.

Індивідуальні ризики є ризиками, які стосуються конкретного суб'єкта або активу, та включають два типи ризиків: підприємства та проекту. Перший пов'язаний з фінансовою стабільністю та операційною діяльністю конкретного підприємства, другий – виникає при інвестуванні в окремий проект і пов'язаний з його успішністю та рентабельністю.

Операційними фінансовими ризиками є ризик ліквідності, прибутковості, фінансової сталості та оборотності.

Ризик ліквідності – це різновид операційних ризиків, який залежить від наявної кількості активів, що є у розпорядженні підприємства [14]. Варто відзначити, що чим більшою є наявна кількість активів, тим меншим є рівень ризику ліквідності. До найбільш ліквідних активів відносять: грошові кошти в касі та на розрахунковому рахунку, а також депозитні вклади до запитання.

Ризик прибутковості – це вид ризику, який залежить від рівня прибутку, одержаного підприємством, рівень якого залежить від ефективності податкового планування та від вибору амортизаційної політики [14]. Даний вид ризику вважається найбільш небезпечним через те, що рівень прибутку є важливим серед усіх показників ефективної діяльності підприємства.

Ризиком фінансової сталості є вид ризику, що виникає при порушенні рівноваги підприємства та його стабільного фінансового розвитку. Даний вид

ризику залежить від частки позикових коштів, що залучені підприємством.

Ризик оборотності являє собою ризик, який формується під впливом швидкості обертання фінансових активів. Даний вид ризику залежить від того, на скільки чітко встановлені цілі та їх відповідність розробленій стратегії.

До інших фінансових ризиків відносять такі типи ризиків: структурні, емісійні та ризики невикористаних можливостей.

Структурні ризики представляють собою ризики, які пов'язані зі змінами у структурі підприємства або економічного середовища, в якому воно функціонує. Все це прямо впливає на його діяльність та фінансовий стан. Структурними змінами можуть бути організаційні (зміни в управлінській структурі, реорганізація підрозділів, злиття та поглинання), зміни у галузі (перехід на нові технології, зміни у споживчих уподобаннях) та макроекономічні (нові податкові закони, зміни в монетарній політиці). До організаційних ризиків відносять некваліфіковане управління підрозділами і підприємствами, низький рівень дисципліни праці, розголошення комерційної інформації, що може істотно вплинути на стан фінансової безпеки [16].

Емісійні ризики є ризиками, що пов'язані з випуском нових цінних паперів підприємством (акцій та облігацій), та проявляються у недоотриманні капіталу, розмитті вартості акцій та збільшенні боргового навантаження. Щодо першого, підприємство може не отримати необхідний капітал для фінансування своїх проєктів. Щодо другого, випуск нових акцій може зменшити вартість існуючих акцій, адже збільшиться загальна кількість акцій, що може негативно

вплинути на ринкову ціну акцій. Щодо третього, випуск облігацій збільшує боргові зобов'язання підприємства, що може ускладнити її фінансове становище в майбутньому.

Ризики невикористаних можливостей являють собою ризики, які пов'язані з втраченою вигодою через невикористання певних можливостей для розвитку або інвестування. Даний тип ризику може виникати через відсутність інвестицій в перспективі, невикористанні нових технологій та відсутності розширення на нові ринки.

Висновки

Проведений аналіз наукових підходів до визначення та типологізації фінансових ризиків показав, що існує велика різноманітність підходів, кожен з яких має свої переваги та недоліки. Типологізація фінансових ризиків на основі різних критеріїв, таких як джерела виникнення, вплив на фінансові показники, масштаби та тривалість дії, дозволяє більш детально аналізувати ризики та розробляти ефективні стратегії їх управління. В той же час відсутність єдиної уніфікованої класифікації ускладнює порівняння результатів різних досліджень та впровадження загальних рекомендацій на практиці. Для забезпечення ефективного управління фінансовими ризиками доцільно використовувати комбінацію різних наукових підходів та типологій, адаптуючи їх до специфіки конкретних підприємств та ринкових умов. Проте варто і надалі проводити дослідження, що спрямовані на розробку інтегрованих моделей, що поєднують кількісні та якісні методи оцінки ризиків, а також на вивчення нових факторів, що впливають на фінансову стабільність підприємств в умовах динамічних змін ринкової кон'юнктури.

Abstract

In the course of any activity, whether of a citizen, a business entity or the state, various unpredictable, threatening situations may arise, which have different effects on their functioning. That is why it is important to reflect the theoretical content of risks, the main aspects of their formation and impact, as well as to define their typology. The term "financial risk" is one of the most important economic categories, which has been covered by many works of domestic scholars. The basis of the definition of this concept is the key features that they highlight, in particular, the following: part of commercial transactions, the result of choice, financial losses, type of risk, uncertainty of factors, part of financial activity, uncertainty and conflict. Based on the analysis, we will formulate the author's definition of this concept. Financial risk is a type of risk that is an integral part of financial activities and commercial transactions, arising from uncertainty of factors and conflict of conditions and is characterised by the possibility of financial losses as a result of choices in the process of making financial decisions. It should also be added that the uncertainty of factors may include fluctuations in market prices, changes in economic policies, inflationary processes and other external influences that make it difficult to predict future financial results and create potential threats to the financial stability of business entities. The main characteristics of financial risks of an enterprise are economic nature, subjectivity of manifestation, subjectivity of assessment, possibility of adverse consequences, probability of realisation, connection with other financial flows, inability to determine the financial result when making a management decision, dependence on subjective objective factors and dependence on the time of a financial transaction. In order to obtain a comprehensive description of financial risks, it is important to have a scientifically sound and extensive classification of them. It is necessary for more efficient operation of business entities. For this reason, it is important to distinguish between certain types of financial risks that may arise in the course of its activities in order to choose the most optimal ways to eliminate them. There are two main groups - external and internal financial risks - which are divided into different types according to the scope of their impact. External risks include risks of legislative changes, governmental, inflationary, deflationary, currency, deposit, tax, market and interest rate risks. Internal financial risks are divided into three main groups: investment, operational and other.

Список літератури:

1. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Фінансовий ризик і методи його вимірювання. Фінанси України. 2000. №5. С. 13-23.
2. Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків: монографія. Тернопіль: Економічна думка: Карт-бланш, 2002. 570 с.
3. Бланк І.А. Управління фінансовими ризиками. Київ: Ніка-Центр, 2005. 600 с.
4. Євтушенко В.Г., Березюк Є.В. Особливості фінансового ризику та сучасні методи його мінімізації. Сучасні проблеми розвитку права та економіки в інноваційному суспільстві: зб. наук. праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, 20 березня 2020 року. Велико-Тирново, Болгарія: ACCESS PRESS, 2020. С. 21-25.
5. Соболь А.С. Сутність поняття «фінансовий ризик підприємства». Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2016. Випуск 4(04). С. 9-13.
6. Внукова Н.М., Успаленко В.І., Временко Л.В. та ін. Страхування: теорія та практика: навч.-метод. посібн. Харків: Вид-во «Бурун-Книга», 2004. 377 с.
7. Вовчак О.Д. Страхова справа: підручник. Київ: Знання, 2001. 391 с.
8. Бабенко В.Г. Страхування фінансових ризиків як механізм надання гарантій суб'єктам підприємницької діяльності. Суми: Вид-во Укр. акад. банк. справи Нац. банку України, 2007. 21 с.
9. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник, 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2005. 485 с.
10. Пожар Є.П. Аналіз фінансових ризиків та методи їх нейтралізації. Інфраструктура ринку. 2020. Випуск 43. С. 387-391.
11. Диба М.І. Суть та види фінансових ризиків у системі ризик-менеджменту підприємства. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2008. №635. С. 22-28.
12. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. 714 с.
13. Ковальова О.М. Порівняльна характеристика сутності процесів хеджування та страхування фінансових ризиків в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Економіка і менеджмент. 2017. Випуск 28. С. 183-186.
14. Жихор О.Б. Сутність поняття «фінансовий ризик» та його класифікація. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Випуск 23.10. С. 145-150.
15. Дерменжі Д.Ф. Визначення сутності фінансових ризиків та основних методів їх оцінки в умовах нестабільної ринкової економіки. Причорноморські економічні студії. 2018. Випуск 25. С. 71-74.
16. Зайченко К.С., Проноза О.О. Актуальні загрози фінансовій безпеці та їх класифікація. Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки: матер. міжнар. наук.-практ. конф. Луцьк, 2021. С. 155-158.

References:

1. Vitlinsky, V.V., & Velykoivanenko, H. I. (2000). Financial risk and methods of its measurement. Finance of Ukraine, 5, 13-23 [in Ukrainian].
2. Klapkiv, M.S. (2002). Insurance of financial risks: monograph. Economic Thought: Carte Blanche [in Ukrainian].
3. Blank, I.A. (2005). Financial risk management. Nika-Center [in Ukrainian].
4. Yevtushenko, V.H., & Bereziuk, Y.V. (2020). Features of financial risk and modern methods of its minimization. In Modern problems of law and economics development in an innovative society: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (pp. 21-25). ACCESS PRESS [in Ukrainian].
5. Sobol, A.S. (2016). The essence of the concept "financial risk of the enterprise". Eastern Europe: Economics, Business and Management, 4(04), 9-13 [in Ukrainian].
6. Vnukova, N.M., Uspalenko, V.I., & Vremenko, L.V. (2004). Insurance: theory and practice: teaching method manual. Burun-Knyha [in Ukrainian].
7. Vovchak, O.D. (2001). Insurance business: textbook. Znannia [in Ukrainian].
8. Babenko, V.H. (2007). Insurance of financial risks as a mechanism for providing guarantees to business entities. Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine [in Ukrainian].
9. Kovalenko, L.O. (2005). Financial management: textbook (2nd ed.). Znannia [in Ukrainian].
10. Pozhar, Y.P. (2020). Analysis of financial risks and methods of their neutralization. Market Infrastructure, 43, 387-391 [in Ukrainian].

11. Dyba, M.I. (2008). The essence and types of financial risks in the enterprise risk management system. Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic", 635, 22-28 [in Ukrainian].
12. Zahorodnii, A.H., & Vozniuk, H.L. (2005). Financial and economic dictionary. Lviv Polytechnic National University Publishing House [in Ukrainian].
13. Kovalova, O.M. (2017). Comparative characteristics of the essence of hedging processes and insurance of financial risks in Ukraine. Scientific Bulletin of the International Humanities University. Series: Economics and Management, 28, 183-186 [in Ukrainian].
14. Zhykhor, O.B. (2013). The essence of the concept of "financial risk" and its classification. Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine, 23.10, 145-150 [in Ukrainian].
15. Dermenzhi, D.F. (2018). Determining the essence of financial risks and basic methods of their assessment in an unstable market economy. Black Sea Economic Studies, 25, 71-74 [in Ukrainian].
16. Zaichenko, K.S., & Pronoza, O.O. (2021). Current threats to financial security and their classification. In Socially competent management of corporations in a behavioral economy: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (pp. 155-158) [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Пашали Є.О. Порівняльна характеристика наукових підходів до визначення та типологізації фінансових ризиків / Є.О. Пашали // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал.* – 2024. – № 3 (73). – С. 113-120. – Режим доступу: <https://economics.net.ua/files/archive/2024/No3/113.pdf>.
DOI: 10.15276/ETR.03.2024.11. DOI: .

Reference a Journal Article:

Pashaly Ye.O. Comparative Characteristics of Scientific Approaches to Determining and Typologising Financial Risks / Ye.O. Pashaly // *Economics: time realities. Scientific journal.* – 2024. – № 3 (73). – P. 113-120. – Retrieved from: <https://economics.net.ua/files/archive/2024/No3/113.pdf>.
DOI: 10.15276/ETR.03.2024.11. DOI: 10.5281/zenodo.13932129.

